

SORKIN

Nortzuk gara

• Sorkin, Alboratorio de Saberes /
Jakintzen Iraultegia

Hemen aurkituko gaituzue • www.sorkinsaberes.org

Sorkin. Ezagutzak itzulikatzen, bizitzak erdigunean jartzeko

Gure izenaren –SORKIN– jatorria *Sorgin* eta *Ekin* hitzen arteko hitz-jokoa da. Izen horren bitartez, emakume jakintsu guztien zeregina aitortu nahi dugu; izan ere, pertsonen zaintzaren eta naturaren inguruan zituzten ezagutza eta jardunbideengatik eta horrek euren komunitatean ematen zien botereagatik laidotu zituzten. Gizarteak legitimatutako ezagutzaren oinarri diren printzipioak *itzulikatu* nahi ditugu. Modu horretan, kultur aldaketa eragitea espero dugu, eta ekintzaren bidea hartuta egingo dugu, *bizitza erdigunean jartzen duten ezagutzak* izendatu dugun horri beste esanahi bat emango dioten hezkuntza-proposamenak sortuta.

Gure abiapuntua hauxe da: ezagutzak, gaur egun, pribilegioak iraunarazten eta ongizate komunaren kontrako ekintzak legitimatzen dituzten botere-harremanak bultzatzen ditu; horren barruan, zientzia da bereziki gizartean gehien balioetsitako guneetako bat. Imajinario kolektiboak ontzat ematen du zientzia modernoak objektiboa, neutrala eta unibertsala dela eta, sarritan, meritu individual bati erantzuten diola. Baina hori oso urrun dago errealitatetik. Asmakizun kulturala izanik, egungo gizarteak (baita ilustrazioaren garaia ere, non zientzia modernoaren kontzeptua sortu baitzen) zuzentzen duten gidalerro heteropatriarkal eta kapitalistei erantzuten die. Era berean, kontzeptua sortu zuen talde txikiari lotutako ezaugarriari erantzuten die: gizon zuriak, mendebaldekoak, heterosexuak, klase ertain-altukoak, beste talde sozialen gaineko nagusitasuna bermatzen duten botere-estrategiak antolatzen dituztenak (modu kontzientean zein ez). Era horretan, hierarkiak mantentzen dituzte, eta horiek islatu egiten dira naturarekiko, emakumeekiko edo beste kolektibo zapalduetako gaur egun dagoen

iritzian; izan ere, baliabideak eskuratzeko objektu soiltzat hartzen dira, behe-mailakotzat, eta, hortaz, zilegia da horiek mendean hartzea.

Gehien erabiltzen den eta dagoeneko naturalizatu den estrategietako bat talde horren interesari erantzuten ez dien ezagutza ororen ikusezintasuna edo gutxiespena da. Horrela, ezagutzen arteko dikotomia sortzen da, eta horietako batzuk zientifikotzat edo ikertzeko modukotzat hartzen badira ere, beste batzuk ez, eta horren menpeko bigarren mailan baztertuta geratzen dira. Sorkinek uste du ikusezintasun hori batez ere bi alderditan gertatu dela. Alde batetik, ohiko zientzian parte hartzen eta parte hartu izan duten kolektibo zapalduen ekarpenari balio txikia ematen zaie; bestetik, era horretako kolektiboen ezagutzak baztertu egiten dira. Horrek, aldi berean, hiru ondorio dakartza: gaur egungo diskriminazioen sustraietan sakontzen da; kolektibo horiek ekoizpen zientifiko eta kulturean egin ditzaketan ekarpen baliotsuak galtzen dira, eta, azkenik, kapitala/bizitza gatazka agerikoa den sistema indartzen da.

Hala ere, badaude beste begirada batzuk, gauzak egiteko beste modu bat, eta inspirazio-iturri gisa balio digute. Esaterako, hainbat korrante feministaren baitan sortu den bizitzarekiko iraunkortasunaren nozioa; munduan berriro kokatzea proposatzen du, pertsona guztiak inter eta ekomendekoak garelako ideiatik abiatuta, eta giza ongizatearen ideia gizartearen zeregin, espazio eta zaintza-denboretan berrantolatzean oinarritzen delako. Horri epistemologiaren inguruko planteamendu feministak gehitu behar zaizkio; izan ere, subjektibotasuna, sentimenduak eta iritziak balioan jartzen ditu, eta ezagutza kokatua aldarrikatzen dute. Horrek no-

Sorkin, Alboratorio de Saberes / Jakintzen Iraultegiak utzitako irudia.

rabidea aitortzea dakar, partzialtasuna onartu eta errealtatearen ikuspegi bakarretatik ihes egitea. Planteamendu horiek, diziplina arteko, eraikuntza kolektiboko eta ezagutza irekiko ikuspegi batekin batera, oinarri filosofikoaren barruan daude gure lana sortu genuenetik.

Gai horiek guztiek bultzatu gintuzten abentura hau abiaraztera, eta forma eman diegu, kontzeptu bat garatu arte; gure ustez, ideia honek arazoak eta proposamenak uztartzen ditu, gaia osotasunean jorratzen du, eta ahalmen didaktiko eta eraldatzaile handia du; bizitza erdigunean jartzen duten ezagutzak. Kontzeptu bizia da, eta apurka-apurka itxura hartzen doa; ezagutzak, jardunbideak eta egiteko moduak, hainbat mendetakoak zein gaur egun oraindik eraikitze prozesuan daudenak. Baina ezaugarri nagusia dute merkatuko logikatik at funtzionatzen dutela eta espezie gisa –bizitzaren euskarria– erreproduzitzea ahalbidetzen dutela; hala ere, legitimatutako ezagutzatik atera dira, eta, sarritan, ez dira balioetsi ez oinarri zientifikoak ez kulturalak, ezta gizarteari egindako ekarpenak ere. Ezagutza horiek bazterretatik garatu eta transmititzen dira: emakumeak –asko eta askotarikoak–, komunitate indigenak eta nekazariak edo bestelako kolektibo zapalduak, euren bizitza-esperientziatik abiatuta.

Hezkuntzako proposamenen bidez berriro esangura ematea da gure erronka nagusia; izan ere, gure ustez, hezkuntza oinarritzko elementua da gizarte eraldaketarako. Ezagutzaren nozioa bera auzitan jarrita, bereziki zientziari dagokionez, eta horren inguruan sortzen diren botere-harremanak berrikusita, berdintasunean, justizian eta elkartasunean

oinarritutako kultura –zientifiko– baterantz aurrera egin ahal izateko. Ezagutza zelan eratzen den, nork egiten duen, zein baldintzatan eta, batez ere, zer dagoen horretatik kanpo dira aztertu beharreko gaiak. Gaur egun, arreta bi ildotan jarrita egiten dugu: zientziako eta feminismoa ikerketak eta nekazaritza ezagutzak.

Pertsonen hezkuntza osoa sustatzea, kontzientzia kritikoa garatu dezaten; berdintasuna sustatzeko ezinbesteko neurriak hartzea, eta bizipenen, emozioen eta gozamenaren bitartez ezagutza bultzatzea; horiexek dira gure proposamen pedagogikoaren oinarriak. Modu honetan, talde menderatzaileen pribilegioen eta botere-estrategien inguruan teorizatzen dugu. Aldi berean, ezagutza sortzeko prozesuan ikusezinak diren ezagutza eta pertsonen beste esangura bat ematen diegu, ezagutzen sorreran autoritate-iturri gisa jokatzeko bizi-esperientziari merezi duen balioa emanez.

Irutearen tortzioaz edo marmelada egitean sortzen den koloideaz aritzeak zientziarako eta ezagutzarako ibilbidean aurrera egitea dakar, bizitza erdigunean kokatuta, eustea posible izan dadin. Ezagutza horiek hezkuntzan txertatzea ongizate komunarentzat ezinbestekoak diren lan eta jardunbide horiei beste esangura bat ematea da, baita horien atzean dauden kolektiboek ere.

Vanesa Calero Blanco eta Teresa Sancho Ortega.
Sorkin, Alboratorio de Saberes /
Jakintzen Iraultegia